

rowth*Team*B2 te*Company*Co am*B2c*Plan*

1.

Pojam i priroda poslovne organizacije

U suvremenim tržišnim gospodarstvima većina dobara i usluga proizvodi se u **poslovnim organizacijama** poznatim kao poduzeće, a u našem zakonodavstvu kao trgovačka društva.

Što je trgovačko društvo?

Trgovačko je društvo samostalna gospodarska organizacijska jedinica koja se služi gospodarskim resursima da bi proizvela dobra i ostvarila dobit.

Treba imati na umu da i kućanstva upotrebljavaju činitelje proizvodnje, odnosno resurse da bi proizvela neko za njih korisno dobro.

Primjer Na primjer, kada netko radi u vrtu, upotrebljava zemlju, alat, sjeme, vodu i dr. da bi proizveo povrće koje mu služi za prehranu. On je također proizvođač.

Koji je cilj poslovne organizacije kao proizvođača?

Ne ono po čemu se poslovne organizacije razlikuju od drugih proizvođača jest njihov cilj. U poslovnoj organizaciji pojedinac ili više ljudi proizvode dobra ili usluge kako bi ih prodali po cijeni višoj od troškova njihove proizvodnje i kako bi tako ostvarili dobit.

Prema tome, poslovna se organizacija može tumačiti na sljedeći način.

Poslovna je organizacija samostalna gospodarska organizacija koja unajmljuje rad i kupuje druge inpute radi proizvodnje i prodaje dobara te radi ostvarenja prihoda kojima se podmiruju troškovi i ostvaruje dobit.

1. Pojam i priroda poslovne organizacije

Tako objašnjena poslovna organizacija ima vrijednost na tržištu i u suvremenim se tržišnim gospodarstvima može prodavati i kupovati po određenoj cijeni kao i svako drugo dobro. Dakle, osim što stvara, poslovna organizacija ima i vrijednost.

Postavlja se pitanje uloge poslovne organizacije, zašto se proizvodnja organizira u većim i manjim poslovnim organizacijama umjesto da svatko proizvodi ono što mu treba.

Koja je uloga poslovne organizacije?

Primjer Zašto u poslovnim organizacijama proizvoditi odjeću umjesto da svatko sebi odjeću šije i zašto ne bi u prizemljima kuća i dvorištima pojedinci proizvodili ono što im treba, od cipela do automobila?

Razlozi su postojanja poslovne organizacije u tome što se samo velikim opsegom proizvodnje, znatnim financijskim sredstvima i pažljivom organizacijom, vođenjem i nadzorom (kontrolom) poslovanja osigurava učinkovitost.

Ključni pojmovi poslovna organizacija, razlozi postojanja poslovne organizacije

Procijenite svoje znanje

1. Što je poslovna organizacija i koja su njezina bitna obilježja?
2. Navedite razlike između kućanstva koje je proizvođač i poslovne organizacije.
3. Može li se poslovna organizacija prodavati i kupovati na tržištu i što utječe na njezinu vrijednost?
4. Zašto se proizvodnja organizira u poslovnim organizacijama?
5. Objasnite zašto moderna masovna proizvodnja zahtijeva proizvodnju velikih serija.

2. Nastanak i vrste poslovnih organizacija

2.1. Nastanak poslovne organizacije

Poslovna organizacija, a do Zakona o trgovačkim društvima poduzeće, nije vječna nego povijesna kategorija.

Kada se pojavljuju poslovne organizacije?

Iako se poslovne organizacije pojavljuju i prije, njihova je pojava vezana za kraj 14. i početak 15. stoljeća, kada proizvodnja napušta cehovske granice, a manufaktura postaje oblik organizacije koji uspješno razvija ne samo proizvodnju nego i prodaju.

2.2. Vrste poslovnih organizacija

Kako se dijele poslovne organizacije?

Više je kriterija podjele poslovnih organizacija, a uobičajeno se mogu razvrstati prema:

- > mjestu u reprodukcijском procesu
- > predmetu poslovanja
- > tipu vlasništva
- > veličini.

Reprodukcijski je proces neprekidno obnavljanje proizvodnog odnosno poslovnog procesa u određenome gospodarskom sustavu i stoga je uvjet postojanja svakoga društva.

gospodarstvo

Koje su vrste poslovnih organizacija prema mjestu u reprodukcijском procesu?

Da bi ljudi mogli opstati, moraju stalno iznova trošiti, a da bi mogli trošiti, moraju proizvoditi. Upravo prema mjestu koje imaju u reprodukcijском procesu, poslovne se organizacije mogu razvrstati u proizvodne, trgovačke i financijske.

**proizvodne poslovne
organizacije**

Težište je radnog procesa u proizvodnoj poslovnoj organizaciji na proizvodnji dobara i obavljanju usluga.

**trgovačke poslovne
organizacije**

Bave se prodajom i kupnjom dobara i usluga. One obavljaju gospodarsku aktivnost trgovanja da bi ona povezala ekonomski međusobno ovisne sudionike (pojedince, organizacije, države). Prema tome, trgovačke poslovne organizacije omogućuju razmjenu između proizvodnje i potrošnje, što je njihova posebnost (važnost izbora lokacije, radno vrijeme, metode prodaje i dr.).

**financijske poslovne
organizacije**

Plaćanje i stjecanje prihoda temelj su financijskih odnosno bankarskih institucija. Obavljaju financijske transakcije između sudionika, ali je njihova aktivnost mnogo šira od toga (štednja, kreditiranje, evidencija financijskih tokova i dr.).

Poslovne se organizacije razlikuju i prema veličini, pa se s obzirom na broj radnika, promet, imovinu i dr. obično dijele na **male**, **srednje** i **velike poduzetnike**. Valja imati na umu da se veličina pojedine poslovne organizacije ne može poistovjetiti s apsolutnom veličinom nekoga od navedenih kriterija.

Primjer Postoje velike poslovne organizacije s automatiziranim proizvodnim procesom koje zapošljavaju relativno malo radnika.

Koje su vrste poslovnih organizacija prema veličini i koja je optimalna veličina poslovne organizacije?

gospodarstvo

II. Poslovna organizacija - pojam, nastanak, vrste i pravni oblici

Međutim, takva je podjela poslovnih organizacija uobičajena, a kriteriji koji se pritom primjenjuju u pojedinim su djelatnostima i pojedinim zemljama različiti.

Optimalna veličina poslovne organizacije ona je kojom se osiguravaju najniži troškovi po jedinici proizvoda ili usluge.

Ključni pojmovi kriteriji za podjelu poslovnih organizacija, mali poduzetnik, optimalna veličina poslovne organizacije

Procijenite svoje znanje

1. Kada nastaju prve poslovne organizacije?
2. Kakav je bio utjecaj manufakturnog načina proizvodnje na pojavu većeg broja poslovnih organizacija?
3. Koji su kriteriji za podjelu poslovnih organizacija?
4. Kako se mogu razvrstati poslovne organizacije prema njihovom mjestu u reprodukcijском procesu? Objasnite osnovna obilježja tako razvrstanih poslovnih organizacija.
5. Koji su kriteriji podjele poslovnih organizacija na velike i male i koje su njihove prednosti i nedostatci?
6. Koja je optimalna veličina poslovne organizacije?